

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Qvæstio III. Quæ sit definitio Quantitatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. III. Quæ sit definitio quantitatis. 577

impenetrabiles, quarum una sit extra aliam, in hac ergo acceptione definit Aristoteles quantitatem, cuius definitionem, *quæ sequenti videbimus.*

QVÆSTIO III.

Quæ sit definitio quantitatis.

ARISTOTELES 5. *metaph. cap. 3.* hoc modo definit quantitatem, quantum est divisibile in ea, quæ insunt, quantum utrumque vel unumquodque unum quid, & hoc aliquid aptum est esse, hoc est quod habet talem entitatem, ut illa partiri, & secari possit in plures partes, quæ in eo sunt non virtute nec potestative solum: sed formaliter, & actu à parte rei, quæ partes sunt talis naturæ, ut quælibet illarum separata totum sit, & possit existere sine dependentia, & consortio alterius.

Ponitur illa particula *divisibile*, ut excludantur Angeli, Deus, anima rationalis, & punctum quæ sunt entia indivisibilia; quantitas enim ex ea, quod ex natura sua petat partes extra partes impenetrabiles, potest dividi; imo naturaliter, nec substantia, nec aliquid aliud ens potest dividi physice sine quantitate, quia sine illa esset penetrabile; unde non posset in partes ab agente physico secari; ubi adverte cū Cerna, quod sicut divisio potest dupliciter intelligi, vel active quatenus actio est, vel sissio alicuius dividendi extrinsece vel passive pro negatione unionis inter aliquas partes, vel separationem, & distantiam, quam inter se habent transacta actione qua illas dividit, vel divisas produxit, sic proportionabiliter duplex divisibilitas consideranda est, una activa, quæ est denominatio extrinseca proveniens quantitati ab agente à quo eius partes dividi, aut separari possunt, quemadmodum res dicitur extrinsece creabilis, aut intelligibilis, à potentia extrinseca quæ illam creare potest, aut intelligere alia est divisibilitas passiva, & intrinseca rei quantæ, & hæc non est aliud, quam habere partes distinctas, & impenetrabiles ideoque extensas in quas dividi aut secari possit ab aliquo agente, & denominat intrinsece, & absolute divisibilem; abstrahendo ab hoc quod ab isto, vel illo agente scindi possit; nam sicut Angelus dicitur absolute creabilis, & ex eo quod, quantum est ex se, & ex parte sua non repugnat illi esse, ac produci in rerum natura: licet non à quovis agente ex nihilo possit fieri, sed à solo Deo possit creari, & sicut Deus dicitur naturaliter, & absolute intelligibilis intuitive, licet tantum à se ipso vel ab intellectu creato supernaturaliter adiecto, vel elevato valeat intelligi, &c. quia quantum est ex se habet entitatem representabilem potentia cognoscitiva, sic corpus habens partes extra partes quantum est ex parte sua scindibile est absolute, & divisibile non tantum remote, ac radicaliter, vel est substantia, sed etiam proxime quantum ex parte sua est, quidquid sit de hoc, an à solo Deo vel Angelis, vel alijs corporibus quantis scindi possit, in hoc enim potest esse magna varietas iuxta activitatem extrinsecam agentium, & dispositionem rei quantæ, quæ omnia per accedens sunt

R. P. Aldeph. de Penafiel. Theol. Schol. Tom. I.

respectu quantitatis,

Dixit Aristoteles divisibile in concreto, ut indicet (ut optime advertit Suarez) peculiarem conditionem quantitatis quæ non solum est forma, quæ aliud est quantum, sed etiam ipsa quanta denominatur, quia non solum ipsa est ratio ob quam alia sunt extensa, & divisibilia, sed etiam ipsa in se extensa est, & divisibilis: neque enim potest ipsa extendere rem aliam, nisi simul coextendatur illi, & suas proprias partes habeat correspondentes partibus sui subiecti eadem: ergo forma quatenus partes substantiæ extendit quantitas dicitur, quatenus vero ipsamet habet partes se se natura sua extendentes, vel ut sic dicam loco excludentes, sic etiam ipsa quanta denominatur, & ut sic etiam divisibilis est, ob hanc ergo causam non solum per modum abstracti, sed etiam per modum concreti describi potuit.

Per illam particulam *in ea, quæ insunt*, excluduntur ea quæ solum vel in aliquo potestativi, aut in potentia continentur, illique insunt, ut inferiora individua speciei specificæ generi, vel virtute manent ut elementa in mixto, quamvis enim mixtum in elementa resolvi possit, tamen illares non ex eo nec formaliter est quanta, quia elementa insunt virtute solum, & non formaliter in illo, vel denique ut excludantur, quæ continentur eminenter in aliquo, ut creatura in Deo, metalla in sole, &c.

Additur illa particula *unum quid, & hoc aliquid*, ut intelligatur tales debere esse partes quantitatis, ut etiam post divisionem possit utraque, tamquam unum quoddam totum ab alijs separatim manere, per istam particulam excluduntur partes substantiales, ut materia, & forma, & resolutio totius substantialis in tales partes, quia licet hæc vere contineantur actu, & formaliter in toto, nihilominus non sunt aptæ, ut post separationem unaquæque earum sit unum quid, tum quia non existunt, ut totum post dissolutionem totius, tum quia destruantur saltem formæ substantiales materiales, & licet verum sit, quod Deus possit conservare illam formam; hoc tamen non est ex natura rei, sed supernaturaliter, insinuat etiam tacite in illa particula *unum quid*, omne quantum etiam si minimum sit, dum tamen non sit punctum, esse divisibile in ea, quæ insunt, id est in partes, quæ in illo toto sunt, ita ut post divisionem, quælibet illarum in quas dividitur sit unum quid, & per consequens amplius divisibilis. Unde illa divisibilitas quantum est ex vi quantitatis, non potest terminari nisi divisio perveniat ad non quanta, sic explicata definitio, dubitatur utrum sit essentialis an descriptiva in qua dubitatione.

Dico cum communi Doctorum hanc definitionem non esse essentialem, sed descriptivam, & accidentalem, nam ut ait Pater Suarez in *oto illo lib. 5. metaph. ex quo desumpta est*, non tam rerum essentias, quam plurimum vocum varias significaciones declarat, atque ita per illam descriptionem magis explicat quid hoc nomen *quantum* significet, quam quid proprie, & secundum suam essentiam quantitas sit, quanquam dum hoc manifestat per quandam effectum, aut signum nobis notius simul innuit, quid ipsa quantitas sit.

Probatur primo nostra conclusio, quia nihil aliud est divisibilitas, nisi potentia, ut quantitas dividatur, & dissolvatur illud totum quod

D d d d in

Quæst. IV. Vtrum quantitas disting. &c. 579

terminus temporis quoque similis ratio est, cui dividendo si velimus terminum dare, dicamus modo, modo autem inter præteritum, & futurum tempus ita confusum est, ut incertum sit quo debeat separari; locus autem quomodo corpus quodcumque circumdat, & corporis partibus occupatur, ita communi termino partitur, quemadmodum partitur corpus, ac propterea cum necesse est coherentem ut cætera nominari.

16 Separata quanta verò sunt numerus, & ratio; quis enim advertat proprijs terminis vnum separatum esse à duobus, duos à tribus. Et in oratione singulæ syllabæ separatæ sunt, natura enim, & numero segregantur, cum alteram brevem, alteram longam, & vnam licet duas dicimus nimirum apparent hæc, quæ diximus, & ad quantum pertinere, & separata oportere nominari.

17 Proprie igitur hæc sola, quæ dicta sunt quanta nominantur; si qua vero præter hæc inveniri poterint, debent pro accidentibus poni: sunt autem quædam, quæ accidentibus ipsis accidunt, ut si dicamus multum album; propterea multum album dicitur non quod ipsum album sit immensum, sed quod epiphania, in qua album est, multa cernantur. Manifestum est igitur cum multum album dicitur ex epiphaniæ quantitate album, quod illi accidit æstimari similiter cum longos actus dicimus, non quod actus immensi sint longi dicuntur, sed ex temporis mensura, quo continentur actus actuum quantitas æstimatur. J sic Divus Augustinus. Has divisiones mirabiliter proponit eius verbis, nihil addendum operæ pretium duxi, ne autem infertum vertamus quo Antimidas ab omnibus appeller.

QVÆSTIO IV.

Vtrum Quantitas distinguatur à rebus quantis realiter.

SECTIO I.

Sententia Adversariorum explicatur.

PRIMA sententia est Nominalium, asserentium quantitatem molis non distinguere realiter à substantia, qualitatibus, & cæteris quantis; unde tot in rebus constituunt quantitates, quot sunt entia corporea substantia, & accidentia, cum quibus identificantur; quare in individuo, v.g. lapide ponunt illam quantitatem pro eius materia prima, ita ut illam entitas vocetur materia quatenus est substantiale subiectum; vocatur autem quantitas, quatenus habet partium extensionem, & aliam pro forma, alteram pro albedine in illo excedente, & aliam pro vbi, & sic pro omnibus accidentibus corporeis, hoc tamen pacto, ut vnaquæque harum entitatum per se ipsam habeat hanc molem, & extensionem partium impenetrabilium, quæ est in corporibus. Ita sentiunt Gabriel in 2. dist. 10. Maro in 2. dist. 12. q. 2. Ocham in 4. q. 4. & quodlibet 4. q. 29. vbi ad 3. Aureo in 2. Alber. de Saxonia, & alij: probatur hæc sententia.

Primo, quia sine vrgenti necessitate non sunt multiplicandæ entitates reales, & distinctæ in re.

R. P. Ildeph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

rum natura, sed sufficienter absque distinctione reali quantitatis à substantia, & reliquis accidentibus corporeis salvari possunt, effectus, & numeri quantitatis: ergo. Secundo quia substantia per se ipsam est receptiva contrariarum qualitatuum; imo hoc est maxime illi proprium teste Aristotele in prædicament. cap. de substantia: ergo non mediat inter substantiam, & qualitates res distincta quæ sit quantitas, alias etiam illa esset susceptiva contrariarum ex maiori ratione, quia immediatius in se susceperet.

Tertio, nam si quantitas est res distincta à substantia: ergo poterit Deus eas separare, & substantiam materialem sine illa quantitate conservare: sed substantia sic conservata esset quanta: ergo impossibile est quantitatem esse rem distinctam à tali substantia. Consequentia patet, tum quia si substantia retinet esse quantum sine illa entitate: ergo nihil est quod ei possit conferre talis entitas, tum etiam quia effectus formalis non potest manere sine forma: ergo si esse quantum manet sine illa quantitate: ergo nihil est quod ei possit conferre talis entitas: ergo non est effectus formalis eius: ergo neque ipsa aliquid est. Maior vero patet ex dictis supra de distinctionibus in communi, & quia nulla potest fingi essentialis dependentia inter illas duas res, ut non possit vna sine alia conservari; & quia si Deus conservat accidens realiter distinctum sine substantia, multo magis poterit conservare substantiam sine quolibet accidenti realiter distincto. Minor vero probatur, nam illa substantia haberet partium distinctionem, quia non possunt quæ distincta erant in vnam simplicem entitatem coalescere, haberet etiam eam unionem, quia non posset esse divisa in omnem suam partem. Haberet denique localium partium situm, cum propter rationem superioris factam, cum etiam quia posset localiter immota manere, quid enim hoc repugnat? Hæc autem solum sunt, quæ rem quantam reddunt: ergo.

Quarto, quia conservando in materiali substantia omne accidens ab illa distinctum, potest Deus efficere ut illa res non sit quanta: ergo non habet substantia hunc effectum ab aliquo accidenti realiter distincto. Antecedens probatur, quia potest Deus corpus bipedale redigere ad pedalem situm absque corruptione alicuius entitatis, & rursus potest redigere ad semipedalem, ac denique ad punctum, in quo statu non erit quantum.

SECTIO II.

Nostri Sententia proponitur, & auctoritate probatur.

Conclusio: quantitas distinguitur à parte rei à substantia, qualitate, & cæteris accidentibus corporeis. Hæc sententia est iam communis tam inter Theologos, quam inter Philosophos, eam tenet expresse Divus Thomas in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 1. & 3. contra gentes cap. 3. & 3. part. quæst. 77. art. 2.

Est etiam sententia expressa Aristotelis 7. metaph. tex. 8. vbi ait, [longitudo, latitudo, & profunditas, quantitates quidem sunt, sed non substantias] quantitas enim non est substantia, sed magis hæc cui insunt, ut calor quidem inest substantiæ.

D d d d 1